חלק פרק אחד עשר סנהדרין קיא.

מסורת הש"ס

מאי אמן. כשעונין על כל ברכה וברכה אמן היאך משמע קבלת ירלאת שמים: **אל מלך נאמן.** בטוטריקון. שמאמין עליו הקב"ה: **שמשייר אפילו חק אחד.** מלשמרו נידון בגיהנם: **לא ניחא ליה למרייהו.** אין הקב"ה רוצה שתהא דן את ישראל כל כך לכף חובה: **פי שנים כה ירבו ויגועו והשלישים יותר כה: אמר ר"ל שליטי של שם.** שב' חלקים של כל העולם יהיו נכרתים וחלק ג' יותר כה ואיזה חלק שליטי כל שליטיות שיש לשלש אנו משלשין שמנת נפרדו כל העולם וג' בנים היו לו הרי שלש בניו שם ושליטי של שם הוא אדרפכשד כדכתיב[a] בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם ומשמעת בזרעו של ארפכשד יהיה שארית הומיל וישראל יולאים ממנו ושליטי של ארפכשד שהוא שליטי של שם שהוא שליטי של גת יוותר וכל העולם יכרת ולדברי ר"ל נמצאו ישראל מתמעטין ביותר שמארפכשד יצאו ישראל כדכתיב נפ' נח[b] ארפכשד הוליד את שלח ושלח הוליד את עבר ועבר הוליד את פלג עד אברהם וכשאתה מחלק לג' חלקים זרעו של ארפכשד כגון בני ישראל וישמעאל שהן בני אברהם ובני לוט ובני הרן[c] וכן שאר האומות שיצאו ממנו לג' חלקים שגם ישראל יהיו מרובין וקרובין להיות כנגד כולם ולא יגיעו כל זרע ארפכשד להיות פי שנים אע"כ ישראל משלימין רובן או חצין ונמצאו ישראל מתמעטין בתוך פי שנים: **לא ניחא ליה למרייהו.** להקב"ה שאתה מתמעט אומן כל כך אלא אפילו שליטי של גת כלומר מכל בני נח דהיינו מכל העולם כולו יותר השלש ומשמעת אותו חלק הג' שישראל בו יהיה שארית ואם אין ישראל מרובין כל כך להיות אחד מג' שבעולם יהיו הגרים ומחידי עובדי כוכבים[d] להשלים לשלש ואם הם מרובין להיות יותר מחלק השליטיות יתמעטו קצת ומ"מ לרבי יוחנן אין ישראל מתמעטין כל כך כמו לדברי ר"ש בן לקיש מ"ר. ל"ל שליטי של שם והשליטיות משמע שני שלש לכך נאמר שליטיות שליטיות של שליטי לשם וכתיב ובני שם עילם ואשור וארפכשד וישראל מארפכשד הוו ושליטיות מארפכשד שהוא שליטי לשם יותר היינו שליטיות מישראל אלא שליטי שליטי של גת כלומר כולו ארפכשד יותר כה שהוא שליטי שליטי של גת דשם היה בן שליטי של גת דכתיב (בראשית י) ובני גת שם חם ויפת וארפכשד שליטי לשם ועיקר: **דכריס כלפנן.** שלא ימלטו אלא אחד מעיר ושנים ממשפחה:

[a] [שבת קיט:], [ב] [ל"ל אמר לו רבי יוחנן], [ג] [כתובות קיא:], [ד] [כפ"י ליתא], [ה] [כ"כ טו:], [ו] [י"ב נמלא], [ז] [עי' תוס' עירובין כב. ותוס' כ"ק נ: ד"ה אדרן], [ח] [בראשית י], [ט] [בראשית יח], [י] [מתו. רש"ש], [כ] כפ"ת: וחפידי אומות העולם, [ל] [משלשים. רש"ש], [מ] [ל"ל אחר ד"ה לנטוע],

הגהות הגר"א

[א] נכ' שנאמר. ממתק:

מוסף רש"י

אל מלך נאמן. כך מעיד עליו טוטלו שהוא אל מלך נאמן (שבת קיט:). במלחמת שלשים ואחד מלכים. מלכי שנעה לאומות כשאליפם לארון (שמות ו א).

[6]מאי אמן א"ר חנינא *אל *מלך *נאמן [1]לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוק אמר ר"ל למי שמשייר אפי' חוק אחד [2]א"ר יוחנן [3]לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי אלא אפי' לא למד אלא חוק אחד [א] [7](שנאמר) [2]והיה בכל הארץ נאם ה' פי שנים בה יכרתו ויגועו והשלישית יותר בה אמר ר"ל שלישי של שם א"ל רבי יוחנן לא ניחא ליה למרייהו דאמרת להו הכי אלא אחד מעיר של נח [3]כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה אמר ר"ל דברים כבתבן א"ל ר' יוחנן לא ניחא ליה למרייהו דאמרת להו הכי אלא אחד מעיר מזכה כל העיר כולה ושנים ממשפחה מזכין כל המשפחה כולה יתיב רב כהנא קמיה דרב ויתיב וקאמר דברים כבתבן א"ל רב לא ניחא ליה למרייהו דאמרת להו הכי אלא אחד מעיר מזכה כל העיר ושנים ממשפחה מזכין כל המשפחה חזייה דהוה קא חייף רישיה וסליק ויתיב קמיה דרב א"ל [4]ולא תמצא בארץ החיים א"ל מילט קא לייטת לי א"ל קרא קאמינא לא [8]תמצא תורה במי שמחיה עצמו עליה תניא רבי סימאי אומר נאמר [5]ולקחתי אתכם לי לעם ונאמר והבאתי אתכם מקיש יציאתן ממצרים לביאתן לארץ מה ביאתן לארץ שנים מס' ריבוא אף יציאתן ממצרים שנים מס' ריבוא אמר רבא וכן לימות המשיח שנא' [6]וענתה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה מארץ מצרים תניא אמר ר' אלעזר ברבי יוסי פעם אחת נכנסתי לאלכסנדריא של מצרים מצאתי זקן אחד ואמר לי בא ואראך מה עשו אבותי לאבותיך מהם טבעו בים מהם הרגו בחרב מהם מעכו בבנין ועל דבר זה נענש משה רבינו שנא' [7]ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה אמר לו הקב"ה חבל על דאבדין ולא משתכחין הרי כמה פעמים נגליתי על אברהם יצחק ויעקב באל שדי ולא הרהרו על מדותי ולא אמרו לי מה שמך אמרתי לאברהם [8]קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה [9]בקש מקום לקבור את שרה ולא מצא עד שקנה בד' מאות שקל כסף ולא הרהר על מדותי אמרתי ליצחק [9]גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך בקשו עבדיו מים לשתות ולא מצאו עד שעשו מריבה שנאמר [10]ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק לאמר לנו המים ולא הרהר אחר מדותי אמרתי ליעקב [11]הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ביקש מקום לנטוע אהלו ולא מצא עד שקנה במאה קשיטה ולא הרהר אחר מדותי ולא אמרו לי מה שמך ואתה אמרת לי מה שמך בתחלה ועכשיו אתה אומר לי [7]והצל לא הצלת את עמך [12]עתה תראה (את) אשר אעשה לפרעה במלחמת פרעה אתה רואה ואי אתה רואה במלחמת שלשים ואחד מלכים [13]וימהר משה ויקוד ארצה וישתחו מה ראה משה ר' חנינא בן [7]גמלא אמר ארך אפים ראה ורבנן אמרי [14]אמת ראה: תניא כמ"ד ארך אפים ראה דתניא כשעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וכותב ארך אפים אמר לפניו רבונו של עולם [11]ארך אפים לצדיקים אמר לו אף לרשעים א"ל רשעים יאבדו א"ל השתא חזית מאי דמבעי לך כשחטאו ישראל אמר לו לא כך אמרת לי ארך אפים לצדיקים אמר

ונקחתי אחד מעיר. כשגיל מקח אחד שנעיר מקח את כל העיר כולה: **מזייה.** רב לרב כהנא: **דקא חייף ריסיה.** מופף ראשו ומעדן בעצמו כשעה שהיה לו ללמוד תורה: **לא אמלא בארץ החייס.** משמע שמקללו לא תמצא לעוה"ב: **נאמר.** כפרשת וארא ולקחתי אתכם לי לעם וכתיב בתריה והבאתי אתכם אל הארץ: **מה כיאתם לארץ שנים מס' רבוא.** אלא נשמיירו מס' רבוא שיצאו ממצרים אלא כ' אנשים יהושע וכלב כדאמרינן בנכנא בתרא כפ' יש נוחלין (דף קכח.) לא נגזרה גזרה לא בפחות מכ' ולא ביותר מס' שנה בהגך נמי שנים רבוא שנמנו במדבר לא אחשוב לא פחות מכן כ' שנה ויותר מס': **אף יציאתן ממצרים שנים מס' רבוא.** שמכל ס' רבוא שהיו במצרים לא נשתייר מהם אלא שנים בלבד ואותם שיצאו אחד מס' רבוא עלו [כמ' רבוא שיצאו אחד מס' רבוא רבוא שהיו בהם] והשאר מתו כולם בשלשת ימי אפילה אלא שהיו יהיו מצרים רואין במפלתן של ישראל: **וכן לימות המשיח.** אלא ישאלו מכל ס' רבוא אלא כ': **ונענה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה מארץ מצרים.** עניים שבעים יהיו כימי עלותה מארץ מצרים: **מעטו בכנין.** היו בונין אותם במקום לבנים: **ועל דבר זה נענש משה רבנו.** שבשלמה שנעשה לישראל כך התחיל להתרעם ולהרהר לפני הקב"ה אמר משה לפני הקב"ה ומאז נאמר: **אל תאכל על דאכדין ולא משתכחין.** הפסד גדול יש על גדולים שאבדו ואיני יכול למצוא אסקידים אחרים כמותם שאין אתה כאברהם ויצחק ויעקב אלא הרהרו אחרי מדותי: **אל שדי.** שאמרתי לו אני אל שדי פרה ורבה וגו' (בראשית לה) אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים (שם יז) והייתי מבטיחו שכל א"י לו ולבניו ולא אמרו מה שמך כמו שעשית אתה: **כשחלה אמרם לי מה שמך.** ועכשיו הרהרת על מדותי ואמרת הלל לא הללת את עמך: **לנטוע אהלו.** כמו [ויטע] אהלי אפדנו (דניאל יא) ולשון נטיעה שייך באהל: **עשה מרפא.** הפעם מרפא נפלאות שאני עושה להם: **מה רפא.** על איזה מדה (אחת) של י"ג [מדות] לאה והשמחה: **אמם רפא.** כמדותיו שנקרא אמת ונתירא אם נתמיינו כלייה אם הוא דן אותן בדין גמור ומיהר והתפלל עליהם שלא יהא דן אותן לפי מעשיהם: ה"ג **תניא כמ"ד ארך אפים ראה דתניא כשעלה משה למרום וכו' אמר לו רשעים יאבדו. ולא יהיה לך ארך אפים עליהם: אמר לו.** הקב"ה לא כך אמרת ארך אפים לצדיקים ולא לרשעים: אמר

עין משפט נר מצוה

לד א מי"י פ"ג מהל' ת"ת הלכה יב סמג עשין יב טוש"ע י"ד סי' רמו סעיף כא:

תורה אור השלם

1. לָכֵן הִרְחִיבָה שְׁאוֹל נַפְשָׁהּ וּפָעְרָה פִיהָ לְבִלְתִּי חֹק וְיָרַד הֲדָרָהּ וְהֲמוֹנָהּ וּשְׁאוֹנָהּ וְעָלֵז בָּהּ: ישעיהו ה יד
2. וְהָיָה בְּכָל הָאָרֶץ נְאֻם יְיָ פִּי שְׁנַיִם בָּהּ יִכָּרְתוּ יִגְוָעוּ וְהַשְּׁלִישִׁית יִוָּתֵר בָּהּ: זכריה יג ח
3. שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים נְאֻם יְיָ כִּי אָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָכֶם וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם צִיּוֹן: ירמיהו ג יד
4. לֹא יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים: איוב כח יג
5. וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרָיִם: וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת יָדִי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרָשָׁה אֲנִי יְיָ: שמות ו ז-ח
6. וְנָתַתִּי לָהּ אֶת כַּרְמָיִה מִשָּׁם וְאֶת עֵמֶק עָכוֹר לְפֶתַח תִּקְוָה וְעָנְתָה שָׁמָּה כִּימֵי נְעוּרֶיהָ וּכְיוֹם עֲלֹתָהּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: הושע ב יז
7. וּמֹאז בָּאתִי אֶל פַּרְעֹה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הֵרַע לָעָם הַזֶּה וְהַצֵּל לֹא הִצַּלְתָּ אֶת עַמֶּךָ: שמות ה כג
8. קוּם הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ כִּי לְךָ אֶתְּנֶנָּה: בראשית יג יז
9. גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶהְיֶה עִמְּךָ וַאֲבָרֶכְךָ כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל וְהַקֹּמֹתִי אֶת הַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ: בראשית כו ג
10. וַיָּרִיבוּ רֹעֵי גְרָר עִם רֹעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמָּיִם וַיִּקְרָא שֵׁם הַבְּאֵר עֵשֶׂק כִּי הִתְעַשְּׂקוּ עִמּוֹ: בראשית כו כ
11. וְהִנֵּה יְיָ נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ: בראשית כח יג
12. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה עַתָּה תִּרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפַרְעֹה כִּי בְיָד חֲזָקָה יְשַׁלְּחֵם וּבְיָד חֲזָקָה יְגָרְשֵׁם מֵאַרְצוֹ: שמות ו א
13. וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ: שמות לד ח
14. וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: שמות לד ו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com